

těl ani literatuře moravské. To byl můj „centralism“ — přiznávám, určitým pá-
nům velmi nepohodný — a na něm již přes všechny Elgarty, Mrštíky a Holé patrně
umru. Jinde otírá se ubožácky o moje črty Vdova po duchu,¹ které pry jsem na-
psal po čtrnáctidenním pobytu na Moravě. Já je napsal sice po pobytu dvoumě-
síčním, ale kdybych je napsal po 3 dnech, mohly by být lepší, než co napsal p. Elgart
po pozorování celoročním: někdo může za 3 dny vypořádat něco, mimo co
chodí jiný slepě léta. A byl to zvláštní náhodou dnešní spolupracovník Moravsko-
slezské revue, dr F. X. Hodáč, který vítal mé črty, když vyšly tehdy ve Volných
směrech, zvláštním *úvodníkem* v brněnských Lidových novinách a potvrzoval mně,
že jsem viděl a cítil správně. A po něm dostal jsem několik sympatických listů od
jiných Moravanů, kteří soudili jako on. Nedomnívám se nikterak, že jsem učinil
ve svých črtách nějaké ohromné objevy: jest to prostá subjektivní beletrie, bele-
tristický impresionism a žádná programová studie, a těšilo-li mne co na těch pro-
jevech, bylo to jen to, že ti lidé vycítili lásku, s jakou jsem se na ně zahleděl. Neboť,
mimořadně řečeno, nikde nenajdeš tolik milých, rozkošných, vkusných lidí, krás-
ných po duchu i po těle, jako na Moravě a chce-li se Morava za něco modlit, měla
by se modlit jen: od našich literátů osvobod' nás, ó Pane! Neznám literatury, která
by tak mizerně reprezentovala svůj lid jako literatura à la bojovná část Moravsko-
slezské revue nebo Moravské orlice. Dostávám občas z Moravy po rozkošném listě,
v němž jest co nejuvtipněji zparodováno toto *literární erhovství* (slovo není ode mne),
ale aby se vzmoužili tito lidé a zakřikli veřejně své literární halapartníky, k tomu
nemají buď dosti energie nebo dosti času. Nu, což škodí: spokojují se zatím plato-
nickým ujišťováním lásky a vyslovovaným přesvědčením, že až zalidní Moravu
generace opravdu mladá a čestná, poděkuje se pěkně za dnešní literární politiku
dnešním Kleontům moravským.

Sté narozeniny J. Barbeye d'Aurevilly

případly na 2. listopad 1908 a byly oslaveny několika pěknými příležitostnými
články, z nichž stojí za zvláštní zmínku studie Barbey d'Aurevilly jako kritik li-
terární od J. Bertauty v *Mercuru* z 1. listopadu a článku Henriho d'Almérasy v *Re-
vue* ze dne 15. září, v němž zanáší se autor spíše lidskou osobností tohoto krajně
výrazného ducha a nevšedního spisovatele a podává řadu anekdotických rysů jeho.
Mercure vydal také velmi pěknou knihu *Esprit de J. Barbey d'Aurevilly* — slo-
vník myšlenek, rysů, podobizen a soudů vyňatých z jeho díla kritického s předmlu-
vou Octava Uzanne, důvěrného přítele Barbeyova. Tento slovník jest opravdu
podstatnou esencí jeho díla kritického, které se dnes vrší před námi již, díky oddané
láске a vydavatelské svědomitosti distingované přítelkyně Barbeyovy, v hotový
stoh knih — úžasný repertoire idejí, gest, grimas, výpadů, myšlenkových ohňostrojů,
sotis, insultů a především paradoxů a nádherně žíhaných, pružných dravčích vět,
hotových stále k vražednému skoku na toho, kdo dotkl se nějak idollů, jimž Barbey
rytířsky sloužil: církve katolické, náboženství, staré feudální Francie, kdo čpěl,

1 - [Viz Boje o zítřek, 7. vyd. 1950, str. 193 a n. Sem přetištěno z *Volných
směrů* 9, 1904, str. 3 a n.]

byť z daleka, svobodomyšlnictvím, demokratismem, naturalismem, — na všecko,
co ucházelo se o pohodlný úspěch u doby věru velmi málo vybíravé a věru špatně
rozeznávající opravdovou sílu a opravdový talent od pouhého padělku. Ale tato
sbírka připomíná těm, kdož toho posud nevěděli, jak opravdově dovedl se poklo-
niti Barbey d'Aurevilly i nejedné opravdové hodnotě básnické, tak Baudelairovi,
Balzacovi a Alfredovi de Vigny. Pěkně charakterisuje Barbeye v předmluvě Octave
Uzanne, nazývá je „posledním mušketýrem literatury, který byl snad také po-
sledním vojákem péra v nejkrásnějším smysle slova, jak rozuměli mu Alfred
de Vigny a Paul de Molènes“.

George Meredith

beze sporu největší moderní romanopisec anglický, zemřel [18. 5. 1909] ve své cot-
tagi v Dorkingu na úpatí Box-Hillu v Surrey před čtrnácti dny, překročiv jeden-
aosmdesát let života vyplněného krásnými a velkými činy tvůrčími. George Mere-
dithovi dostalo se velmi pozdě spravedlivého uznání v anglickém světě literárním;
širší obecenstvo bylo vždycky odpuzováno od něho jeho intelektualismem, smys-
lem pro temné a vinuté labyrinty lidské myšlenky a vášně, pro výboje ideje i pro
nádherný živý, vlnný a proudný jazyk plný metafor a barvy; a George Meredith
opravdu ohrazoval nejednou své zahrady bizarně vinutými a ostrými ploty, patrně
proto, že chtěl je ochránit od návštěv různé nechutné zvěře. Zato získal Meredith
záhy obdiv a lásku svých nejlepších vrstevníků, kteří jako básník Swinburne, R. L.
Stevenson a Henley projevíli ji i kritickými studii. Dílo Meredithovo jest i ob-
sáhlé, i jadrné; více než třicet let tvořil Meredith práce umělecky zralé, v nichž cí-
títe stále mocné napětí myšlenky sílejí a vyvíjející se, myšlenky, které se autor
stále důvěrněji a důvěrněji zmocňuje; dvanáct románů a čtyři svazky básní jsou
žní života Meredithova. Meredith býval někdy srovnáván s Balzacem, myslím, ne
ve všem právě šťastně; ale v jednom má srovnání toto pravdu: oba autoři jsou si
blíže vášnivou silou svých reků, jejich ideovou výbojností, smyslem pro mozky
rozpracované vášnivou prací myšlenkovou. Ale jinak jest Meredith intelektuálnější
Balzaca; není v něm romantismu, někdy i dětského a materialistického, který
kazí dílo Balzacovo. Meredith jako Browning jest básník života vnitřního, vnitř-
ních krisí a katastrof. Dovede vnikat jako žádný druhý romanopisec anglický do
strašných labyrintů lidského srdce s jakousi heroickou zvědavostí; Egoista, jeho
největší dílo umělecké a jedna z těch knih, které zůstanou, až opadne mnohá umělá
popularita dnešní, jest veliký neosobní pomník této vzácné analytické psychologie.
A není snad problému moderní myšlenky, aby nevzbudil umělecké a psychologické
ozvěny v díle Meredithově; Beauchamp's Career, Harry Richmond, The tragic Co-
medians, One of our Conquerors jsou díla vesměs zmitaná na širých hladinách mo-
derní myšlenky společenské i politické, díla odlišných charakterů a pohnutých
duchů, zapředených do vášnivých konfliktů. Knihami Meredithovými prochází
i řada dívčích postav kouzla tak jímavého a srdečného, tak básnické i tak pravdivé,
že musíš chvílemi myslet až na Shakespeara, abys jim našel literární obdoby. Není
divu, že básník, který stvořil tyto ženské charaktery, znal duši ženskou a miloval
ji i — trpěl jí. Trpěl její malou intelektuálností, jejím malým mozkiem, a přál jí